

Galilea. 153

Litúrgia, pastoral, vida cristiana

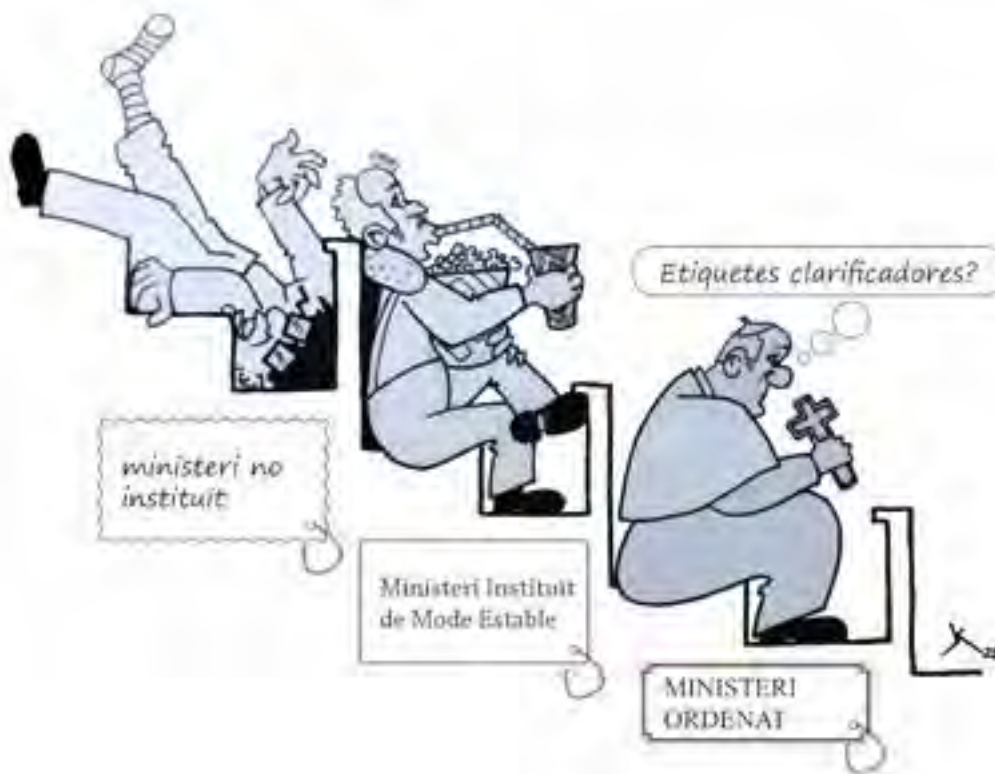
Fer Església

A portrait of Màrion Roca, a woman with short brown hair and glasses, wearing a dark blue jacket over a light blue and white striped shirt. She is smiling and looking towards the camera. The background is a blurred indoor setting with warm lighting.

Màrion Roca: «El Papa és molt coratjós i confia en les persones, independentment de si són homes o dones»

Número 19
Maig-juny de 2021
4,75 €

Sumari:

4
10

5
12

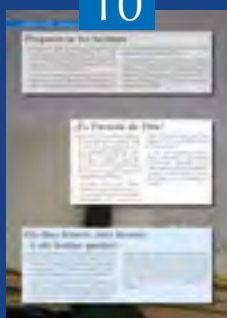
6
14

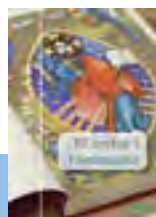
8
15

9
16

I al web (<http://galilea153.cpl.es>)

Galilea.153
Litúrgia, pastoral, vida cristiana

Any 4. Número 19
maig-juny 2021

Edita:

Centre de Pastoral Litúrgica
de Barcelona

Periodicitat:

6 números l'any

Subscripció anual

2020/2021:

En paper: 27,00 €

Online: 19,00 €

Preu d'aquest exemplar:

4,75 €

Direcció:

Quiteria Guirao Abellán
gquirao@cpl.es

Equip responsable:

Antoni M.C. Canal
Lino Emilio Díez Valladares
Maria Guarch
M. Àngels Termes
Joan Torra

Consell assessor:

Natàlia Aldana
Dolores Aleixandre
Elisenda Almirall
Benjitu Bareto
M. Antònia Bogónez
Anna-Bel Carbonell
Cori Casanova
Paula Depalma
Albert Dresaire
Manolo Juárez
Jordi Julià
Montserrat Lluveras
Tere Martín
Carme Munté
Juan Carlos Pérez
Marta Pons

Adreça:

Centre de Pastoral Litúrgica
Diputació 231
08007 Barcelona
Tel. 93 302 22 35
wa: 619741047
cpl@cpl.es

Web:

<https://galilea153.cpl.es/>

Fotografia de la portada:

Antoni M.C. Canal

Dibuix plana 2:

Juan Carlos Pérez

Seguiu-nos a les xarxes
socials: @CPLeditorial

FEM ESGLÉSIA

Ser Església comporta fer Església. No és un joc de paraules, segur.

Cadascú de nosaltres, que som Església, trobem la manera i el temps per contribuir a fer Església. El que ens anima a fer-ho és sentir que tots i totes som ben acollits davant la nostra disponibilitat a fer Església. Aquesta és la clau de la sinodalitat per «arribar a una Església viva on tots els seus membres, cadascú d'acord amb la seva pròpia vocació, participem en comunió de fe en la missió evangelitzadora de l'església sota la guia de l'Esperit Sant» (paraules de Jorge Bergoglio a Bogotà el 1992).

És possible que d'aquesta convicció vingui també la seva acció com a Papa quan fa unes setmanes va decretar modificar l'article 230,1 del *Codi de Dret Canònic* per deixar clar que, utilitzant el terme «laic», els ministeris instituïts del lectorat i de l'acolat no són exclusius dels barons. I va acompanyar aquesta decisió amb una carta al prefecte de la congregació per a la Doctrina de la Fe en la qual va expressar que «el compromís dels fidels laics, que són simplement la immensa majoria del Poble de Déu, certament no pot ni s'ha de limitar a l'exercici dels ministeris no ordenats, però una millor configuració d'aquests ministeris i una referència més precisa a la responsabilitat que neix, per a cada cristià, del baptisme i de la confirmació, pot ajudar l'Església a redescobrir el sentit de comunió que la caracteritza».

En aquesta revista Paula Depalma ens explica quins són els ministeris laicals i Carme Munté s'estrena a la nostra revista amb l'entrevista a Màrión Roca, secretària general i canceller de l'arquebisbat de Barcelona. Amb les aportacions de Joan Radó, Juan Felipe Ramírez, Francisco Raya, Jordi Guàrdia i Joan Cabot, fem una aproximació als serveis pastorals i litúrgics que fan Església.

A les nostres seccions fixes tenim en José A. Goñi, que ens introdueix en la festa litúrgica de la Santíssima Trinitat, les lectures dels diumenges del 30 de maig al 25 de juliol que incorporen el comentari de les lectures de Núria Calduch-Benages, l'oració que ens ofereix Manolo Juárez, i tanca la revista Emili Marlés amb una experiència en el seguiment de les celebracions litúrgiques amb mitjans audiovisuals a l'església.

Finalment, explico per què escric jo aquest editorial. *Galilea.153* inicià el seu camí amb M. Àngels Termes com a directora i ella mateixa va demanar el seu relleu. Ha estat el Consell del CPL que m'ha ofert la possibilitat de desenvolupar un servei des de la direcció de la revista. He dit que sí. Agraeixo molt sincerament la feina desenvolupada per M. Àngels Termes, juntament amb el Consell de la revista, per aconseguir que *Galilea.153* tingui un present i un futur.

QUITERIA GUIRAO ABELLÁN
gquirao@cpl.es

¿QUINS SÓN ELS MINISTERIS LAICALS?

PAULA DEPALMA, *Madrid*

La vida cristiana es podria definir com a heterogènia, acolorida i fecunda tant en l'àmbit *intra* eclesial com en el camp més secular. Més enllà d'aquesta activitat incalculable, el *Codi de Dret Canònic* (CIC) estableix explícitament alguns drets i obligacions dels laics i especifica diversos ministeris que aquests han de desenvolupar. Amb aquesta determinació canònica, la vida de les comunitats també ha anat gestant diferents serveis que s'estan realitzant actualment.

Alguns ministeris litúrgics instituïts

¿Quins són els serveis i ministeris litúrgics, segons el CIC? Les tres grans distincions són.

- *Els ministeris ordenats*: es tracta de bisbes, preveres i diaques que presideixen i moderen l'acció litúrgica. Aquest és l'àmbit definit per a clergues. El ritu que l'estableix és l'ordenació.
- *Els ministeris instituïts de mode estable*: són els lectors i acòlits. Mitjançant un ritu, aquest ministeri està previst per a laics i laiques, i pretén donar-los estabilitat i visibilitat dins de la comunitat.
- *Els serveis i ministeris no instituïts*: s'exerceixen de forma estable o ocasional, i la concreció és diferent en cada diòcesi. Els candidats han de complir els requisits establerts per la diòcesi.

Moltes funcions i tasques com a cristians

Entre les moltes tasques que s'assenyalen en el CIC 227 i 228 trobem la de l'apostolat, la de les transformacions en el camp secular, els oficis eclesiàstics i l'ensenyament. Es tracta d'un apostolat individual o associat que inclou, entre les funcions, el perfeccionament de l'ordre temporal a través de l'exercici participatiu de la ciutadania i de les funcions familiars, els oficis eclesiàstics, les funcions com a experts i consellers i la tasca de proclamar, conèixer i ensenyar la doctrina cristiana.

Ministeris no instituïts o de col·laboració

Amb aquesta descripció del CIC, en moltes comunitats i diòcesis s'estan desenvolupant diferents ministe-

ris i serveis que molts cops s'agrupen en aquests tres àmbits.

- *El camp secular*: s'inclouen ministeris com el d'animador del compromís secular i el de pastoral de la família.
- *L'àmbit de l'acció litúrgica*: s'hi troben els dos ministeris instituïts de l'acòlit i el lector, i els no instituïts que poden ser animador de la celebració o ministeri extraordinari de la comunió, que són els més estesos, amb els altres que hem assenyalat que descriu el CIC.
- *L'àmbit de l'acció profètica*: els més desenvolupats són la «lectura creient» de la Paraula de Déu, la catequesi, l'acció caritativa-social, el ministeri laical en el servei als pobres i el servei als malalts entre altres.

Cap a una Església ministerial

Els ministeris laicals, en aquest temps en què l'Església es comprèn a si mateixa des de models i categories transformades pel Concili Vaticà II, recuperen la seva importància radical. Una Església en la qual els laics ja participen de mode adult tant en la presa de decisions com en les diferents accions de l'Església ha portat a una revisió de la comprensió i la representativitat dels seus membres en els distints ministeris. Aquesta revisió, junt amb un aprofundiment en els models d'Església sinodal, porta molts desafiaments a la praxi, a la reflexió i a la configuració dels ministeris en mans dels creients.

ATENCIÓ ESPIRITUAL I RELIGIOSA A L'HOSPITAL

JUAN FELIPE RAMÍREZ AGUDELO, *Barcelona*

Vaig arribar a formar part de l'equip del Servei d'Atenció Espiritual i Religiosa (SAER) de l'Hospital Clínic el 8 d'abril de 2019. Això vol dir que es va desencadenar aquesta terrible pandèmia quan portava prop d'un any col·laborant-hi. Som un equip de quatre preveres.

Poden ser, si volem, moltes les ensenyances, les oportunitats per créixer a partir d'aquesta pandèmia. Pot ser un moment de kairòs, de gràcia, de reflexió que il·lumini la nostra ruta i que ens ajudi a reorientar i a reconduir visions i camins empresos massa individualistes i centrats en el rendiment econòmic que potser no ens estaven conduint enlloc. Crec, doncs, que tenim l'obligació de reflexionar sobre nous camins més fraterns, on l'empatia, la cultura del trobament, tan recomanada pel papa Francesc, es prioritzi i doni fruits en el bé comú i de germanor.

En el camp de l'atenció directa que vam poder realitzar a l'hospital un cop ja es va disposar d'equips de protecció, també per a nosaltres, voldria dir que el contacte amb els malalts, tant els qui travessaven pel seu final de vida com els qui se n'han pogut sortir, ha estat molt colpidor.

Per poder prestar l'atenció és indispensable la utilització de l'EPI, i això suposa i genera una barrera i una distància amb el germà atès i també perquè requereix molt de temps en l'acompliment del protocol que es resta a l'atenció. Moltes vegades, l'únic recurs amb què pots comptar en la visita i l'acompanyament al malalt és amb la mirada, i a vegades, també una mica restringida perquè la careta està entelada, i la veu distorsionada per l'ús de la mascareta.

En el camp de l'acompanyament als malalts es fa necessari tenir una formació continuada. Crec que tots plegats hauríem d'avançar en la comprensió i la integració de la malaltia i la mort com un «episodi vital» que reclama sentit, i com un dels «esdeveniments fonamentals de l'existència». Per això, cal acceptar i integrar també la nostra finitud, vulnerabilitat i fragilitat i aprofundir cada dia més en la necessitat urgent d'obrir-nos a l'altre i de conrear una cultura de trobada i germanor.

Com a agents de pastoral de la salut hem de tenir molt present que, tant els professionals sanitaris com nosaltres, estem en contacte amb aquest dolor i fracàs i això no sols requereix formació tècnica, sinó també saviesa i maduresa humana. La nostra tasca fonamental amb els germans malalts, és fer present la Bona Nova de Jesús i la força humanitzadora del seu missatge, tot defensant la seva dignitat i l'atenció integral al malalt, i això també comporta tenir en compte el suport a les famílies.

Un repte gran és que com a agents pastorals de la salut siguem tinguts en compte en els grups de treball interdisciplinar, així com en els comitès de Bioètica que les darreres dècades han estat tan positius i que han ajudat a avançar i millorar en la humanització del món sanitari i en l'atenció digna dels malalts. En un món com el d'avui sembla que existeix un dèficit i un buit en la comprensió de l'ésser humà com a ésser integral, amb necessitats espirituals i que, per tant, la seva atenció ha d'apuntar a la salut integral: física, psíquica, espiritual i social.

Fotografia: Pixabay

MÀRION ROCA: DONES EN LLOCS DE RESPONSABILITAT

Entrevista: CARMÉ MUNTÉ MARGALEF, *Barcelona*

Fotografies: ANTONI M.C. CANAL, *Mataró*

Les dones van ocupant llocs de responsabilitat i de presa de decisions en l'Església, com la Màrion Roca Sagués, que fa més de tres anys va esdevenir la primera dona a ocupar el càrrec de Secretària General i Cancellera de l'arquebisbat de Barcelona. Una feina de despatx i de portes endins, que esdevé caixa de ressonància del batec de la vida diocesana, amb vocació de sortida, com indica el mateix Pla Pastoral Diocesà «Sortim!». Una feina tan sensible com desconeguda, consistent a donar fe i gestionar tots els documents, tràmits i actes de la Cúria. També a tenir cura que tot es custodii pertinentment a l'arxiu de la Secretaria General.

La Màrion Roca (Barcelona, 1966) ens rep al seu despatx del Palau Episcopal, una estança espaiosa, des d'on treballa estretament amb un equip de vuit persones. Al costat de la taula té una finestra amb una panoràmica privilegiada del brogit diari del Pla de la Seu, recordatori persistent que tota la paperassa que ha de gestionar i custodiar no té sentit si no és per incidir en la vida i les necessitats concretes de les persones.

¿Com és treballar i tenir un càrrec de responsabilitat enmig d'un col·lectiu, el clergat, format per homes?

No m'ha suposat cap problema especial. El col·lectiu del clergat ja el conec de fa molts anys, m'hi sento a gust i hi treballo amb tota la confiança. Intento semblar-hi empatia; també ganes i optimisme. A la Cúria, el Cardenal, els bisbes auxiliars, els vicaris episcopals, el provicari, el vicari judicial i els altres càrrecs són de fàcil tracte. I també treballo al costat de força dones! Els preveres són homes, sí, però no em resulta més difícil que tractar amb dones. Som persones, cadascú tal com és, i aquí rau l'esforç: intentar ser-hi per a tothom, homes o dones no és especialment rellevant.

Ha estat la primera dona a ocupar aquest càrrec a la Cúria de Barcelona. ¿Va sentir una

responsabilitat afegida pel fet de ser dona?

Vaig notar el pes de la responsabilitat pel càrrec, no pas per ser dona. La veritat és que ni hi vaig pensar en això de ser dona. Vaig sentir un gran impacte per allò que significava la sorpresa, la responsabilitat i el fet que em «toqués» a mi ser la Secretària General i Cancellera, com ho havia estat el meu antecessor i mestre, Mn. Sergi Gordo, durant 12 anys, qui va ser nomenat bisbe auxiliar de Barcelona. Vaig quedar en xoc quan el Sr. Cardenal em va cridar i m'ho va dir. Amb el temps, he anat gestionant aquesta sensació i fent-me el càrrec de la feina que havia intuït a quarta línia i que ara percebo més a primera o segona. Amb molta humilitat i acceptant el repte també d'estimar l'Església des d'aquesta nova tasca. D'altra

banda, ja hi havia Secretàries Generals i Cancelleres en altres diòcesis de Catalunya (Girona, Tarragona, Solsona...). Això em va donar confiança, francament. Ara li tocava a Barcelona! El Sr. Cardenal Arquebisbe va confiar en mi i jo li estic agraïda.

El papa Francesc està nomenant dones per a càrrecs de responsabilitat. ¿Són passos valents que, a més, marquen les dinàmiques de les Esglésies locals?

I tant que són passos valents! Són molt bones notícies! El papa Francesc és molt coratjós i confia en les persones, independentment de si són homes o dones. I trenca motlles nomenant qui creu que ho pot fer millor. Ell va semblant i fent camí, pas a pas, segur del que significa aquesta transformació, avançant cap a una realitat inapel·lable. M'imagino que no deu ser gens senzill per a ell i

No hem de perdre mai la visió que treballem per a la gent que camina pel carrer i que veig des del meu despatx

potser no tothom entén el seu missatge transformador. A mi m'anima molt! Soc «fan» del papa Francisc, de veritat. Això mobilitza les esglésies locals, i tant! Ens fa de mirall i ens dona pistes per seguir. Ara mateix el Papa ha nomenat una dona com a membre de la Secretaria del Sínode dels Bisbes (amb veu i vot), també ha nomenat altres dones en llocs importants de responsabilitat en dicasteris de la Cúria Vaticana. Mai ningú ho havia fet fins ara. També m'ha alegrat especialment que una dona seglar sigui per primera vegada Secretària General de la Conferència Episcopal Alemanya! A la nostra arxidiòcesi tenim delegades diocesanes, directores de secretariats, secretàries del Consell Pastoral Diocesà, membres de comissions diocesanes i altres càrrecs en llocs de responsabilitat. Tots sumem i fem església.

Fa més de 25 anys que treballa a l'arxidiòcesi de Barcelona. ¿Ha vist un canvi significatiu en la confiança en els laics, i més en concret en les dones?

Vaig iniciar-me de molt jove, de noia, d'estudiant, a l'Arxiu diocesà. Després vaig treballar a la Biblioteca del Seminari Conciliar, més tard a la Delegació Diocesana de Missions i, finalment, a la Secretaria General. I sempre, en tots els llocs on he estat col·laborant, ho he fet ben estretament amb moltes dones! (algunes grans referents per a mi). Amb els anys s'ha anat visibilitzant més la responsabilitat de les dones. La dona havia fet un treball més silent, de servei,

i a poc a poc ha anat agafant una responsabilitat més visible. Ho hem de posar en valor amb tota naturalitat i ganes de seguir avançant en aquest sentit. D'altra banda, la realitat ens empeny i entenc que els laics han de tenir un paper cada cop més rellevant, de col·laboració estreta amb el clergat.

La sinodalitat que demana el papa Francisc, ¿es plasma en la realitat diocesana? ¿Hi ha passos a fer en aquest sentit?

Crec que sí. I que ja n'hem fet i n'estem fent. Es tracta de caminar junts, d'escoltar l'altre, essent una Església implicada que vetlla pels més necessitats i que escolta. Que hi hagi una unió en la participació, una acció participativa més comunitària. El Pla Pastoral Diocesà «Sortim!» respon a aquesta idea. No és una visió estàtica, és una Església que camina, que ens demana participació i que també ens fa preguntes. Cal un treball personal i també un treball sinodal, revitalitzar organismes de participació, parlar dels consells i de la implicació de tothom, sortir i donar testimoni.

El treball de Cúria sol ser de portes endins, no transcendeix públicament, però ¿quina és la seva importància per a la bona marxa pastoral de la diòcesi?

El treball de la Cúria efectivament és de portes endins. No es veu. És potser particular als ulls dels qui s'ho miren des de fora i demana una àmplia comunicació interna i circuits documentals ben delimitats. Saber treballar en equip esdevé fonamental. Convé compartir

la informació i cercar l'empatia i el diàleg per atendre les demandes que ens arriben dels preveres, de les parròquies, dels diversos departaments, delegacions i secretariats, també institucions i particulars. En tots els consells de cúria, les diverses reunions, la coordinació dels equips... D'altra banda, sempre em fa l'efecte que el Palau Episcopal és on treballem, però que el món real és a fora. No hem de perdre mai aquesta visió que va més enllà de nosaltres: treballem per a la gent que camina pel carrer i que veig des del meu despatx. Hem de comprendre, escoltar, sortir a veure què passa i quines necessitats hi ha.

¿El càrrec li proporciona una visió privilegiada del conjunt de la vida diocesana?

Sí, i tant. Aquesta és una percepció que he tingut especialment intensa des que em van nomenar Secretària General i Cancellera. Tens la visió de tot el jardí (no pas d'un sol arbre o d'una petita part, com abans tenia); veus les dificultats però també les enormes potencialitats. Ha estat molt revelador adonar-me de la complexitat que comporta haver de tenir cura de tot el jardí per part dels qui tenen la responsabilitat pastoral a l'arxidiòcesi. Les decisions de vegades no són gens senzilles i comporten desgast. Tenir la teva part del jardí ben ufanosa i cuidada no et fa menys responsable del qui té la seva part més àrida i pobre. Amb això vull dir que, efectivament, la visió privilegiada ara és la de poder copsar tot el jardí que tenim i posar el nostre granet de sorra perquè creixi completament fecund, al servei dels altres.

UN MÓN PER A TOTHOM

JOAN RADÓ, *Mataró*

Fotografia: Càritas Mataró

Ja fa un any que estem vivint una situació del tot extraordinària, tremenda, tant des del punt de vista de la salut com de l'economia. En aquests moments, tot apunta que la situació sanitària se solucionarà, tardarà una mica encara, fins que les vacunacions hagin arribat, pràcticament, a la gran majoria de la població, però se solucionarà. Per contra, la situació econòmica sembla que es pot agreujar, i força, perquè els ajuts econòmics arriben tard, i, a més, en alguns casos, seran insuficients.

Si es compleixen aquests pronòstics, i tant de bo mèquivoqui, ens espera un futur carregat de pobresa, i molta feina per a les autoritats civils, per poder cobrir les necessitats bàsiques d'un ampli percentatge de la població. I molta feina, també, per a totes aquelles organitzacions i entitats d'ideari solidari i social, que ajuden, sovint amb pocs recursos, o, si més no, amb menys recursos dels que els calen, les persones i famílies que estan en risc d'exclusió social.

Amb aquesta perspectiva, la frase «els pobres salvaran el món» té un profund significat, encara que sembli contradictòria en una lectura superficial. Però cal entendre que no es parla d'altra cosa que de l'actitud i de l'acceptació humil, i amb una determinada alegria, de la situació pròpia a què ens han portat les circumstàncies i de la vida que comporta la pobresa.

Recordo sovint un llibre que vaig llegir ja fa molts anys, molts, que parlava de l'enriquiment per subtracció: *Siddhartha*, de Hermann Hesse. S'hi lloava les persones que no es consideren més riques per tenir més béns, sinó per necessitar-ne menys, per saber viure sense moltes coses supèrflues i disposar només

del que és estrictament indispensable. Una filosofia de la vida absolutament oposada a aquella a la qual ens ha portat la societat del consum que hem creat, que ens ha fet creure que per ser feliços cal que tinguem moltes coses, que siguem rics des d'un punt de vista econòmic, i que sovint ens porta a una pobresa de valors que ens ha allunyat de la felicitat autèntica. Fins i tot el Nadal, que commou moltes persones quan es recorda la humilitat de Jesús en néixer en un pessebre i en un món de pobresa, el celebrem gastant més del que és necessari, i així ens allunyem de l'autèntic missatge nadalenc.

A Càritas, igual que en altres institucions solidàries, estem lluitant fortament, malgrat la pandèmia, per cobrir les necessitats més bàsiques de moltes persones, el menjar i la roba; i ara ja hem arribat al que apunta que serà el problema més gran del futur pròxim: l'habitatge. Diàriament coneixem i vivim casos que ens ajuden a aprendre que aquesta societat que persegueix tenir més i més, sense adonar-se'n, va marginant molts conciudadans. Cal que ens fixem en l'actitud dels pobres davant la vida per tornar a valorar l'enriquiment per subtracció i arribar a un món més just i amb més equitat: un món per a tothom.

EL DIRECTOR DE CANTS, OFICI LITÚRGIC

JORDI GUÀRDIA ROMEU, *Tarragona*

«És bo que hi hagi un cantor o mestre de cor per dirigir i sostenir el cant del poble. I, fins quan no hi ha “schola”, el cantor ha de dirigir els diversos cants, bo i prenent-hi part el poble».

I aquest text curt, que procedeix de l'Ordenament general del Missal romà (núm. 104), és suficient per a parlar d'un ofici litúrgic: el director de cant. Però ens convé fer un parell o tres de prèvies.

Primera: la música és part integrant de la litúrgia, perquè de fet forma part de nosaltres mateixos, com a individus i com a comunitat. Però no l'hem d'entendre com un ornament o un afegit que fa festa o fa bonic; la forma natural de celebrar, per exemple, l'Eucaristia (i qualsevol altre sagrament, o la Litúrgia de les Hores, o els sacramentals) és cantant-la. La celebració cantada és la forma més adequada a l'expressió dels textos i la participació.

Segona: cantar la celebració no vol dir fer un cant a l'inici, un a l'ofertori, un durant la comunió i una aclamació final, i com un extra la resposta al salm i l'al·leluia; i la resta tot resat. La paraula parlada és pròpia del món profà, fora de l'àmbit litúrgic. Quan travessem la porta del santuari, entrem en silenci, i la paraula esdevé cant. Aneu a buscar el salm 150: en el santuari, tot és cant, música, lloança. Tots els elements de la celebració són cantables (que no vol dir que sempre s'hagi de cantar tot). Els més bàsics, els diàlegs entre el president i l'assemblea, les aclamacions (penseu en el *Senyor, tingueu pietat* o el *Sant, Sant, Sant*), el Parenostre, les lletanies... (textos que no varien mai, amb melodies molt simples). Després venen els himnes, els salms, les antífones. Finalment, els cants

d'entrada, d'ofertori, de comunió (més complicats, varien cada diumenge o cada festa).

Tercera: l'assemblea no ho pot cantar tot, a no ser que tingui ajuda. I aquesta ajuda procedeix de l'assemblea mateixa: els cantors i el director de cants. Un grup de cantors, encara que sigui reduït (dos, per exemple), té dues funcions dins de l'assemblea de fidels. Per una banda, fa de cor pilot, unint la seva veu a la de la resta en les parts que corresponen a tota l'assemblea. Per una altra banda, s'encarrega dels cants que cada diumenge o cada festa varien o dels elements més complicats: per exemple, els cants d'entrada o de comunió propis, o els seus versets i estrofes, o el verset de l'al·leluia.

I aquí és on entra el director de cants, i repesquem el breu text de l'inici: necessitem algú que dirigeixi el gran cor que és l'assemblea, junt amb el grup de cantors (el que en diem «schola»). Fins i tot quan no hi pot haver un cor, per petit que sigui, cal que hi hagi un director de cants, perquè és tota l'assemblea que participa en la celebració a través del cant. El director o mestre de cor està al servei de l'assemblea. La seva veu no ha d'ofegar la dels seus germans i germanes; lluny del micròfon, ha de dirigir amb el gest del braç, un gest clar i pedagògic, que uneixi tots els fidels en una sola veu.

I una crida a la formació. M'atreveixo a recomanar-vos les Trobades d'Animadors de Cant per a la Litúrgia que cada estiu, des de fa 50 anys, es fan a Montserrat. Perquè amb la bona voluntat, no n'hi ha prou. Els directors de cant i els cantors necessiten aprendre el gest, repertori, tècnica, espiritualitat per a ben ajudar la seva comunitat a celebrar, a pregar.

Preparar-se les lectures

Sol passar que aquell que ha de sortir a proclamar una lectura de la Paraula de Déu no se l'ha preparada prèviament, amb la qual cosa és ben fàcil que s'entrebanqui amb alguna paraula o amb l'entonació d'alguna frase.

Cal, doncs, preparar la lectura abans de sortir a llegir-la, encara que sigui amb el full dominical o alguna altra publicació; així sabrem si és llarga o

curta, a quin gènere literari correspon, si hi ha alguna paraula o expressió difícil...

I encara millor si es pot preparar, uns minuts abans de començar la celebració, en el mateix ambó; així podrem fins i tot veure si la lectura està tota a la mateixa pàgina del leccionari, o si hem de passar pàgina... Com menys improvisat, segur que surt millor!

¿És Paraula de Déu?

Quan el lector de la primera o segona lectura de la missa acaba de llegir el text, diu «Paraula de Déu». És una expressió aclamativa que convida a la resposta del poble: «Us lloem, Senyor». Convé dir-la, doncs, mirant la gent i havent fet una breu pausa després de l'acabament de la lectura.

Cal evitar dir-la com fórmula explicativa: «És Paraula de Déu». I encara més, dir-la amb entonació interrogativa: «¿És Paraula de

Déu?». Doncs no, no es tracta d'una pregunta, ni d'una explicació, sinó d'una exclamació!

De fet, per ressaltar-ne aquest sentit aclamatori, especialment en les festes principals, es pot cantar; així es posa més en relleu el caràcter de celebració (i no només d'instrucció) que té la litúrgia de la Paraula.

Els dies feiners, tres lectors (i els festius quatre)

En algunes parròquies i comunitats hi ha el costum, els dies feiners, que cada dia exerceixi el seu ministeri un sol lector. Això vol dir que ell mateix (o ella) proclama la primera lectura, el salm, i potser també llegeix les pregàries dels fidels.

En la mesura del possible, millor que hi hagi tres lectors cada dia (encara que hagin de repetir diversos dies): un per a la primera lectura, un altre per al salm, i un altre per a les pregàries.

Seguint aquest mateix criteri, els diumenges caldrà trobar quatre lectors: un per a la primera lectura, un altre per al salm (tant de bo hi hagi un salmista i el pugui cantar, cosa que també pot fer el director de cants), un per a la segona lectura i (si no ho fa el diaca) el lector de les pregàries.

MOSTRAR-NOS LA BELLESA

FRANCISCO RAYA IBAR, *Osca*

Som batejats, membres del Cos del Crist, temples de l'Esperit sant. Pel nostre baptisme som pedres vives cridades a la construcció de la Jerusalem celestial. I el que som ho representem en els edificis en els quals com *ecclesia* ens reunim.

En l'ambientació d'una església la comunitat expressa el que és i sent, i la mateixa ambientació ajuda la comunitat a expressar-se i a interioritzar el que celebra, viu i comparteix. Aquesta és una labor que entra de ple en l'acollida que es fa a tots els feligresos i persones que assisteixen a les celebracions perquè aquestes puguin comunicar la seva força als que hi participen. I també, que ajudi els fidels a disposar-se a una participació plena i conscient. L'ambientació no sols parla de la comunitat, sinó que també ajuda la comunitat. Hi ajudaran les flors, la il·luminació, els ciris, la música, els cartells, la ubicació de pantalles, etc. Així com la mateixa disposició dels elements necessaris per a la celebració: altar, seu, ambó, lloc de l'assemblea, etc.

El beneficiari últim de l'ambientació dels espais litúrgics és el mateix Poble de Déu que s'hi reuneix per celebrar el misteri del Crist i l'obra de salvació, però ho és també cada fidel que cerca un lloc favorable per a la seva pregària i devoció personals.

Podríem inclús dir que l'ambientació i decoració poden ser una catequesi per a molts homes i dones que visiten les nostres esglésies.

No és el mateix entrar en una església a resar, a fer una visita o arribar una mica abans de la celebració i trobar-me amb una il·luminació adequada, una música inspiradora, uns detalls que «parlen» del temps litúrgic o de la celebració que comença, que arribar a una església sense tots aquests elements d'acollida.

Tot ajuda que la celebració que s'hi realitzarà penetri en el més profund de cada un i de cada una de nosaltres. No sols la brillant homilia del prevere, ni les acu-

rades monicions del grup de litúrgia. També l'acollida i l'ambient hi fan molt.

L'ambientació parla de la comunitat als qui no són de la comunitat. El mateix que la decoració d'una llar parla de la família o de les persones que hi viuen, la decoració d'una església, l'ambientació, parla de la comunitat i del prevere que la presideix. Aquest és un servei al qual cal donar la importància que mereix i que en la línia d'instituir ministeris seria molt apropiat incorporar-lo a les funcions que s'encomanin.

Fotografia: Cathopic, Eison Guevara Yengua

Pregunta per a la reflexió:

La nostra església, la nostra casa... ¿què diuen de nosaltres?

LAICS COMPROMESOS EN UNA COMUNITAT DE PARRÒQUIES: EL POBLE-SEC

JOAN CABOT I BARBANY, *Barcelona*

Fotografia: Instagram @parroquiespoblesec

Al barri del Poble-sec de Barcelona les quatre parròquies (Santa Madrona, Sant Salvador d'Horta, Sant Pere Claver i la Mare de Déu de Lurdes) formen una sola comunitat des del 2014. Anys de caminar junts i d'una bona entesa entre els preveres, començant per algunes activitats com ara la Catequesi, l'Aplec de Santa Madrona, la coordinació d'horaris, etc., ens van portar a aquesta experiència pionera a la ciutat.

La motivació inicial no era tant la manca de preveres com la voluntat d'aglutinar esforços per coordinar els diversos àmbits pastorals, creant equips interparroquials a partir dels laics implicats en la pastoral de cada parròquia, amb el desig d'anar-nos coneixent, complementant, i també d'anar-hi sumant nous membres.

Un dels primers passos, i fonamental, va ser la creació d'un Consell Pastoral conjunt, amb participació de laics de les quatre parròquies i de tots els preveres. No sense dificultats, però l'empatia creixent entre les diverses persones va fer possible que avui bona part dels feligresos d'aquestes parròquies ja no tinguin com a referència única la seva parròquia, sinó la Comunitat del Poble-sec: «Quatre esglésies, una Comunitat» és el lema que ens identifica des de fa molts anys. En aquest moment s'ha consolidat un funcionament que té la següent estructura:

Una *Assemblea* (sempre a principi de curs, enguany per la pandèmia dilatada en el temps i de moment sense presencialitat) i un *Consell Pastoral* amb representació de les diverses Comissions, Serveis i Equips parroquials que es reuneix bimensualment.

Unes *Comissions* (Litúrgia, Acció Social, Formació, Salut i Església i Barri) formades per laics de les quatre parròquies i per un prevere-consiliari que es troben bimensualment i organitzen i coordinen les diverses accions pastorals en cada àmbit. Algunes d'aquestes accions per la seva dimensió estan delegades a un Servei més específic format per altres persones.

Uns *Serveis* (Catequesi, Paraula, Comunió, Cants, Baptisme, Matrimoni, Acollida i Despatx, Economia) que són petits equips, no necessàriament amb gent de totes les parròquies, amb una missió molt específica.

Uns *Equips parroquials* que vetllen a cada parròquia per les qüestions més específiques de cada lloc: acolliment, celebracions litúrgiques, manteniment de locals, etc. però que segueixen sempre el criteri proposat pel Consell Pastoral en les qüestions que afecten el conjunt de les parròquies.

Valorem molt el treball fet, més que per l'estructura i organització –sempre canviant i millorable–, per la dinàmica de treball en equip que ha generat, amb complementarietat entre els diferents agents de pastoral, capacitat d'incorporació de noves persones a les diverses responsabilitats i una bona informació accessible a bona part de la Comunitat. Tenim molts reptes al davant, però donem gràcies a Déu pel camí fet i esperem contribuir amb la nostra experiència a l'ambiciosa remodelació que s'ha posat en marxa recentment a l'Església de Barcelona.

EL MINISTERI LAICAL

Quan parlem de l'Església, sovint només pensem en els ministeris ordenats. L'Església, però, és molt més que els bisbes, els preveres i la resta de ministeris que estan al servei de la comunitat. En la teologia paulina, l'Església és el Cos de Crist i, com a tal, té molts membres: «és ell qui ha fet a uns el do de ser apòstols, a d'altres el de ser profetes, a d'altres el de ser evangelitzadors, a d'altres el de ser pastors i mestres; i així ha preparat els qui formen el poble sant perquè exerceixin el ministeri d'edificar el cos de Crist, fins que tots plegats arribem a la unitat en la fe» (Efesis 4,11-13). Segons aquesta concepció, tots estem convocats per l'Esperit per a edificar el cos de Crist i arribar a la unitat en Ell, que n'és el cap. «Per ell, tot el cos es manté unit harmoniosament gràcies a tota mena de juntures que el sostenen; així, d'acord amb l'energia distribuïda segons la mesura de cada membre, tot el cos va creixent i edificant-se en l'amor» (Efesis 4,16).

Senyor, ajuda'ns a escoltar la veu de l'Esperit Sant, el qual ens ha convocat per a edificar la teva Església, i ens ha donat a cadascú uns dons per a una missió concreta. Ajuda'ns a entendre que tots aquests serveis i ministeris són igualment importants i necessaris i s'edifiquen en l'amor. Ajuda'ns a avançar cap a una Església més col·legiada, més sinodal i més harmoniosa, que respongui a la teva crida: «Que tots siguin u, com tu, Pare, estàs en mi i jo en tu» (Joan 17,21). Senyor, ajuda'ns a ser la millor versió de l'Església, que tu vas voler per a ser testimoni creïble de l'amor de Déu envers tota la Humanitat. Amén.

LA FESTA DE LA SANTÍSSIMA TRINITAT

JOSÉ ANTONIO GOÑI, Pamplona

El primer diumenge després del Temps Pasqual és dedicat a la Santíssima Trinitat. Aquesta festa fou instaurada l'any 1334 pel papa Joan XXII perquè, després d'haver celebrat en la Pasqua la mort i resurrecció de Jesucrist i haver actualitzat el dia de Pentecosta l'efusió de l'Esperit Sant damunt dels apòstols, recordem que creiem en un sol Déu format per tres persones distintes. S'aconsegueix així que la intervenció del Fill o de l'Esperit en la història de la salvació que ha focalitzat l'atenció de la litúrgia les setmanes precedents, és a dir, durant el temps pasqual, quedi situada en el seu marc: ambdós formen part de l'únic Déu que és l'autor principal de la història de la salvació, encara que en cada una de les seves etapes hagi pres major èmfasi una de les persones divines.

Ara bé, no hem d'oblidar que, en la litúrgia, sempre hi estan presents les tres persones divines i la nostra lloança s'adreça al Déu u i tri.

- Comencem cada celebració *en el nom del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant*, i la cloem rebent la *benedicció de Déu totpoderós, Pare, Fill i Esperit Sant*.
- El glòria que entonem cada diumenge a missa ressalta també la nostra fe trinitària. *Glòria a Déu a dalt del cel... Senyor Déu, Rei celestial, Déu Pare omnipotent. Senyor Fill unigènit Jesucrist, Senyor Déu, Anyell de Déu, Fill del Pare... vos sou l'únic Sant, vos l'únic Senyor, vos l'únic Altíssim, Jesucrist, amb l'Esperit Sant en la glòria de Déu Pare.*
- En el credo, que recitem cada diumenge després de l'homília, professem que creiem en un Déu que és Trinitat, assenyalant a més la distinció entre cada una de les tres persones divines: *Crec en un sol Déu, Pare totpoderós... en un sol Senyor Jesucrist, Fill unigènit de Déu... Crec en l'Esperit Sant, que*

és Senyor i infon la vida, que procedeix del Pare i del Fill. I juntament amb el Pare i el Fill és adorat i glorificat...

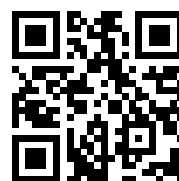
- La nostra oració, litúrgica s'adreça generalment al Pare mitjançant l'Esperit, com s'expressa en fórmules conclusives: *Per nostre Senyor Jesucrist el vostre Fill, que amb vos viu i regna en la unitat de l'Esperit Sant...; Per ell, amb ell i en ell, vos, Déu Pare omnipotent, en la unitat de l'Esperit Sant...*

També en la pregària eucarística, l'oració central de la missa, es comença donant gràcies al Pare: *És realment just i necessari, és el nostre deure i és la nostra salvació que, sempre i en tot lloc, Pare sant...* Passa després l'atenció al Fill, recordant els gestos i paraules de l'Últim Sopar quan instituï l'Eucaristia. I es demana l'acció de l'Esperit Sant perquè actuï sobre el pa i el vi i sobre aquells qui els rebran transformats en el cos i sang del Crist perquè siguin congregats en la unitat.

Imatge: Trinitat de Rublev

Podeu accedir als comentaris de les lectures del temps corresponent escanejant el codi QR o seguint aquest enllaç: <https://bit.ly/3dAnfOm>

Suggeriments per als cants de cada diumenge o festa al nostre web:
<https://goo.gl/FXg1V1>
 En castellà a
<https://goo.gl/Y17Siv>

Des de la Santíssima Trinitat fins sant Jaume

Amb la Solemnitat de Corpus i els diumenges de durant l'any de l'11 al 16

Del 30 de maig al 25 de juliol de 2021

Diiumenge	Primera lectura	Segona lectura	Evangelí
Santíssima Trinitat 30 maig	El Senyor és l'únic Déu: no n'hi ha d'altre <i>Deuteronomi 4,32-34. 39-40</i>	Hem rebut un Esperit que ens ha fet fills i ens fa cridar: Pare <i>Romans 8,14-17</i>	Bategeu-los en el nom del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant <i>Mateu 28,16-20</i>
El Cos i la Sang de Crist 6 juny	Aquesta és la sang de l'aliança que el Senyor fa amb vosaltres <i>Èxode 24,3-8</i>	La sang de Crist ens purifica interiorment <i>Hebreus 9,11-15</i>	Això és el meu cos. Això és la meua sang. <i>Marc 14,12-16.22-26</i>
D. 11 de durant l'any 14 juny	Jo faig créixer l'arbre menut <i>Ezequiel 17,22-24</i>	No ambicionem res més que ser plaents al Senyor <i>2 Corintis 5,6-10</i>	La llavor més petita acaba més gran que totes les hortalisses <i>Marc 4,26-34</i>
D. 12 de durant l'any 20 juny	Atura la insolència de les teves ones <i>Job 38,1.8-11</i>	Ha començat un món nou <i>2 Corintis 5,14-17</i>	¿Qui deu ser aquest, que fins el vent i l'aigua l'obeeixen? <i>Marc 4,35-41</i>
D. 13 de durant l'any 27 juny	L'enveja del diable va introduir la mort al món <i>Saviesa 1,13-15; 2,23-24</i>	Que allò que us sobra compensi el que falta als germans pobres <i>2 Corintis 8,7.9.13-15</i>	Noia, aixeca't <i>Marc 5,21-43</i>
D. 14 de durant l'any 4 juliol	Tot i que és un poble que es revolta, hi ha un profeta enmig d'ells <i>Ezequiel 2,2-5</i>	Gràcies a les meves febleses, tinc dintre meu la força del Crist <i>2 Corintis 12,7-10</i>	Els profetes només són mal rebuts en el seu poble <i>Marc 6,1-6</i>
D. 15 de durant l'any 11 juliol	Vés a profetitzar al meu poble <i>Amós 7,12-15</i>	Déu ens elegí en Crist abans de crear el món <i>Efesis 1,3-14</i>	Jesús comença d'enviar els dotze <i>Marc 6,7-13</i>
D. 16 de durant l'any 18 juliol	Recolliré les ovelles que em queden i els donaré pastors <i>Jeremies 23,1-6</i>	Ell és la nostra pau. De dos pobles, n'ha fet un de sol <i>Efesis 2,13-18</i>	Eren com les ovelles sense pastor <i>Marc 6,30-34</i>
Sant Jaume 25 juliol	Herodes feu matar Jaume amb l'espasa <i>Fets 4,33; 5,12.27-33; 12,1b.2</i>	Portem la mort de Jesús en el nostre cos <i>2 Corintis 4,7-15</i>	Vosaltres beureu el meu calze <i>Mateu 20,20-28</i>

¿Monitors de televisió a l'església?

EMILI MARLÉS ROMEU, *Sant Cugat del Vallès*

La parròquia de Sant Pere d'Octavià de Sant Cugat del Vallès (més coneguda com el Monestir) és una joia de la transició del romànic al gòtic català. Té una nau central molt àmplia i diàfana, però la visibilitat de les naus laterals és molt dolenta: en molt pocs punts pots veure alguna part del presbiteri. La gran afluència de feligresos a les misses (és una parròquia amb 72.000 habitants) fa que molts d'ells només la puguin escoltar. Mn. Blai Blanquer va idear la instal·lació de 5 pantalles de 55" que s'integren molt bé amb les columnes i que permeten que aquests feligresos puguin seguir, molt millor, les celebracions.

Durant els mesos de confinament vam començar a retransmetre la missa de cada dia a través del nostre canal de YouTube i a través de la Televisió de Sant Cugat. Això ens va ajudar a perfeccionar la nostra manera de retransmetre l'Eucaristia. En primer lloc vam canviar l'alçada de la càmera: no ha d'estar massa alta, ja que llavors ens dona una imatge semblant a les càmeres de vigilància dels supermercats, oferint una visió distant del que passa al presbiteri. Vam comprar dues càmeres PTZ (que per-

ten ser controlades a distància) i les vam posar a l'alçada dels ulls del mossèn i dels ministres. Inicialment només teníem un pla estàtic durant tota la missa, però les noves càmeres ens permeten enfocar el lloc on s'està produint l'acció litúrgica: l'ambó durant les lectures, la seu en l'homilia i l'altar durant la pregària eucarística. Això ens ajuda a viure més de prop l'Eucaristia.

Posteriorment, vam posar dos nous monitors en el presbiteri. Són mòbils, de manera que quan no es fan servir els podem posar en un lloc molt dissimulat. Els utilitzem per projectar la lletra dels cants en algunes misses (això va molt bé ara que no es poden utilitzar els cançoners) i alguna imatge per il·lustrar l'homilia en la missa d'infants.

Les pantalles van molt bé quan fem la formació d'adults a l'Església, ja que hi podem mostrar imatges i *powerpoints* per il·lustrar les nostres explicacions. Fins i tot ens permet emetre la xerrada en directe i això fa que es multipliquin les persones que la veuen, sigui en directe o posteriorment (i algunes d'elles tenen més de 4.000 visualitzacions).

Finalment, aquest any hem utilitzat les pantalles per poder fer

el viacrucis: aquest any de pandèmia no podíem celebrar-ho com els altres anys i vam idear un recorregut «estàtic». No ens podem moure per l'església, però projectem unes imatges de cada estació realitzades per Marko I. Rupnik fent que la nostra pregària sigui més contemplativa. També projectem el cant que fem entre estació i estació.

Crec que l'ús de les pantalles a l'església per falta de visió queda molt justificada, ja que poden ser un ajut per viure millor la celebració. És molt important que quedin ben integrades en l'arquitectura del temple i que passin tan desapercebudes com sigui possible. El seu ús a la litúrgia ha de ser molt discret i només quan sigui imprescindible. També cal que les imatges projectades s'harmonitzin estèticament amb l'església.